

EUROPSKA ULAGANJA U "ČISTU" ENERGIJU

Čista energija za sve Europljane

PRIPREMILA:
Anđela Bogdan

Na razini EU-a, unutar paketa mjera *Čista energija za sve Europljane*, Europska komisija predviđa energetske tranziciju i dijeli viziju Europske unije pod okriljem energetske unije kao predvodnika u provedbi Pariškog sporazuma te u poticanju gospodarskog rasta i ulaganja u održivi razvoj

Energetska tranzicija nije rezervirana samo za stručnjake, već uključuje svakoga od nas. Građani iz potrošača prelaze u proizvođače i korisnike. Energetska tranzicija timska je igra u koju smo svi ravnopravno uključeni.

Termin *Prosumer* (aktivni kupac) relativno je nov u području energije i odnosi se na potrošače koji i proizvode i troše električnu energiju. Energiju koju proizvedu aktivni kupci troše djelomično za vlastite potrebe, a višak prodaju u mrežu ili pohranjuju, dok je u slučaju njezine smanjene proizvodnje mogu kupiti iz mreže. Termin se može odnositi na rezidencijalne aktivne kupce, komercijalne (kao što su mali i srednji poduzetnici) te druge poslovne ili javne subjekte. Na taj se način mijenja paradigma građana i ostalih oblika zajednica koji su u dosadašnjemu sustavu korištenja energije predstavljali samo potrošače te oni postaju aktivni potrošači odnosno proizvođači energije. Ta velika promjena prekretnica je u poslovnome modelu energetske industrije te se s porastom broja malih proizvođača energije otvara nova era dvosmjernog upravljanja energijom.

Na razini EU-a, unutar paketa mjera *Čista energija za sve Europljane*, Europska komisija predviđa energetske tranziciju i dijeli viziju Europske unije pod okriljem energetske unije kao predvodnika u provedbi Pariškog sporazuma te u poticanju gospodarskog rasta i ulaganja u održivi razvoj. U čistu je energiju 2005.

na globalnoj razini uloženo više od 300 milijardi eura. U sklopu tog paketa, kojim će se do 2021. mobilizirati javna i privatna ulaganja u iznosu do 177 milijardi eura na godinu, u sljedećih se deset godina BDP može povećati do 1 posto te se može stvoriti 900.000 novih radnih mjesta. S obzirom na to da je energija neophodno dobro za moderno društvo, energetska unija u fokusu ima građane kao aktivne sudionike u energetske tranziciji i razvoju tržišta električne energije. Nove politike i regulatorne inicijative potvrđuju temeljnu ulogu koju potrošači imaju u postizanju punog potencijala europskog tržišta energije.

Dana 14. lipnja 2018. postignut je ambiciozan politički sporazum između Europske komisije, Europskog parlamenta i Vijeća Europe o povećanju udjela obnovljivih izvora energije. Sporazum pokazuje to da su dva od osam zakonodavnih

prijedloga u paketu *Čista energija za sve Europljane* već usuglašeni između zakonodavaca. Još 14. svibnja 2018. usvojena je i Direktiva o energetske učinkovitosti u zgradama. Ukratko, napredak prema uspostavljanju energetske unije na dobrom je putu, dok djelovanje koje je započelo u Junckerovoj komisiji pod prioritetom Prilagodljiva energetska unija i politika budućnosti protiv klimatskih promjena ispunjava dana obećanja. Novi regulatorni okvir uključuje obvezujući cilj proizvodnje iz obnovljivih izvora energije u EU-u za 2030. od 32 posto s klauzulom o budućoj reviziji cilja do 2023. godine. To će u velikoj mjeri pridonijeti političkome prioritetu Komisije koji je predsjednik Juncker izrazio 2014. – Europska unija postat će svjetski lider u obnovljivim izvorima energije. To će Europi omogućiti zadržavanje vodeće uloge u borbi protiv klimatskih promjena, u tranziciji prema čistoj energiji i u ispunjavanju ciljeva postavljenih Pariškim sporazumom. Dogovorena pravila služe i za stvaranje pozitivnog okruženja za ubrzanje javnih i privatnih ulaganja u inovacije te za modernizaciju u svim ključnim sektorima. Osim ažuriranja i jačanja zakonodavstva o energiji i klimatskim promjenama, cilj je EU-a razviti mjere koje će poticati ula-

Energija Sunca i vjetra ponovno u središtu pozornosti

ganja, stvarati radna mjesta, poboljšati znanje i vještine ljudi, osnažiti industriju i stvoriti inovacije te osigurati to da u cijelome procesu ni jedan građanin, radnik ili regija nisu zakinuti.

Energetska tranzicija imat će jednu od vodećih uloga i u idućoj financijskoj perspektivi 2021. – 2028. i Republika Hrvatska ne smije propustiti priliku da na kvalitetan način isplanira i programira mjere i njihovo financiranje kroz operativne dokumente novoga financijskog razdoblja. Pritom odgovarajuću pozornost treba posvetiti svim aspektima omogućavanja aktivnije uloge aktivnog kupca, i to usklađivanju zakonske regulative, dorađivanju tehničkih propisa, olakšavanju pristupa u mrežu i planiranju poticajnih financijskih mjera.

Kada govorimo o izbornome udjelu obnovljivih izvora energije od 32 posto,

tada moramo znati to da će ključnu ulogu ponovno odigrati kreatori politike na nacionalnim razinama. Drugim riječima, regulatorni i financijski aspekt poticanja aktivnih kupaca prepušten je nacionalnim razinama pa je tako uloga države u omogućavanju što jednostavnije tranzicije i postavljanja okvira unutar kojih opskrbljivači i novi mali proizvođači mogu razviti nov sustav tržišta električne energije.

Uvijek je dobro uspoređivati se s najboljima. U Belgiji, Češkoj, Danskoj i Nizozemskoj više od pola instaliranoga fotonaponskog kapaciteta zauzima rezidencijalni sektor (SolarPower Europe 2015), a u Njemačkoj je više od 70 posto instaliranog kapaciteta unutar rezidencijalnog, komercijalnog ili industrijskog sektora aktivnih kupaca (Rickerson 2014). O implemetaciji nekih od takvih

rješenja već smo izvještavali u *Građevinaru* (1/2017).

Nakon što je 14. lipnja postignut politički dogovor o postizanju obvezujućeg cilja korištenja obnovljivih izvora energije u EU-u za 2030. od 32 posto, uključujući i klauzulu za reviziju do 2023., Europski parlament i Vijeće Europe moraju službeno odobriti tekst direktive. Nakon što u idućim mjesecima bude odobrena i potpisana, ažurirana Direktiva o obnovljivoj energiji bit će objavljena u Službenom listu Europske unije te će stupiti na snagu 20 dana nakon objavljivanja. Države članice morat će integrirati nove elemente Direktive u nacionalno zakonodavstvo 18 mjeseci nakon što stupi na snagu.

Stimulirajući zakonodavni okvir građane može potaknuti na to da proizvode, troše i prodaju energiju i na taj način omogućće energetska tranziciju.